МОСКВА центр
Государственная б-ка
СССР имени В. И. Ленина

1-12 Серд

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома,
Нохч-ГIалгIай АССР Лаххехьарча Советеи Министрий Советеи орган
(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера дез ● ШИНАРА, 13 март, 1973 шу. ● № 31 (5294). Мах 2 кеп.

СОВЕТА ДЕПУТАТ

Коммунистически парте тIеэгIа йоьнхо ю социалистически демократи дIахо дегIайолаларца, цахаддаш терхам тIаухийт Советий болх тоабара, цар баньенаш шарърга, сий лакха даниндара. Теххьарча хьа массехи социм тIаийнад Советий лоархIан айбара тIаберзабаь, хIыьта СССР Лахьехьарча Совета БарIхIаллагIа гулъыьча йиьлагIча сесси «СССР нъхъьогагIой депутатий Советий депутатий Статуеза» дока Закон тIаийнда. Цу Законо чулацаш социмлаш йолча хьа паччахьалихгел мишта хила оза, паччахьалихонна доал дара дукиха мах шерра юкъе оза беза аьнна Владимир Ильич Ленина дъ хьежаеш.

Советаша нхоачашду нъхъьогагIой хъашташ, цар лоIам. Цудухьа вайна хIара денна беча балха тIа бIаргагу цар чакиздаха гIулъанхаш. Кlыьта ихетадеш да Советашка вай хоржнарах хIинка дегIайолаш йиьлагI хилар. Техььарча хоржнашна Нохч-ГIалгIайчен Лаххехьарча Совета, районийн, городийн, юртийн, поселанвин Советашна хоржар 9235 депутат.

Материальни рузкъаш хьакхоллача производство болх беш дика нъхъьогарца белгалбаьнна ца Iеш, царех дукиха дукхагIбараша хьинаро дакъа лоаш паччахьалихон лоархIан бола дешаш нъсташ деча. Советаша тIаийца социмаш вахара нхоачашдегIа вIашIтIехьдоаххача хьоржарца шоашта денна накъаш чакхдоах.

Хоьш махиллара хIинзарча хьалашка айбеннаб бохама дешаш нъсташ бола Советий бехнтохками лоархIами. Айбеннаб, цо Советашкара, цун депутатташна дIадех общественни боахама дорригача доаккоб болх тоабара, наьха бахара хьал айдара, боахами культурен дIахо дегIайолаяра партен правительствен оттагаь денхарахь нхоачашдара нъхъьогагIой сарцагIбоахиига.

Кlыьта цар дег тIара нхоачаш а ду шоашта тIадехка боккхача бехнтохкаме дона денхарашг. АргIан хоржнашна долаш Нохч-ГIалгIай АССР Лаххехьарча Советен нъхъьогагIой депутатий моттигарча Советашкен хоржнашка долаш харжархоша шоай депутатташта деннача маназех таханарча денга нхоачашдаь дъвинад 70 процентал совгIа. Уж нхоачашдарах республика городашкеч юрташкеч хьальтай мерда шиолашш тихашш, кафешн столовешш, итташ километраш мерда нъхъьаш дехкад, бIадруча юрташка, фермашка электричество сари сервал нхьачай, наха чубйха цIенош дъьд, квартирашна газ йиллай, хьалъьяй берий бешашш, медицинскеи учреждеиеш яхьай.

Уж дина гIулъанхаш депутатташта карагIдувIа хъыст ба харжархошца цар айхха бувзам лоаттабар, боахамеи культурен лоархIаме гIулъанхаш чакхдахара антиз сарцагIбинкха хар. Хlанз моттигарча Советашна бонча пат н 1390 массзара комиссеи. Цига дикъа лоацш ва 1972 моттиг, хIыьта цу балха колье зама беш дагIбараш сов гIа активист. Цар Советаша вахара лоархIамо дешаш нъсташеча гIо дъь ца Iеш, хьалхашна уттадеу данза-дарггдоаца гIулъанхаш, хIыьта уж нхоачашдара шоашкара масал а гейт, Советий сессешкеи исполкомашкеи дувца уттадеу нъха хьашт дона дешаш, хIыьта тIагIерга уж чакх а доах.

Халахете а, массанахьа бац депутатташ ишта хьинаро бохх. Нъьсарен, Магlалбика, Шььла районашна дикка ха йолчу юр хар-жархошца вIашагI ца нхеташ, шоашта цар денна накъаш нхоачаш мишта ду дIадувцаш, уж корте латта массзара комиссеи баьх эсала беш я. Хетаргахь, уьказа бььен да депутаташа дешилга лерттIа вIашIтIехьдьаккха ца хилар, керда хоржачча, нъьнача депутатташта корттера терхам тIабахийта дс дезар хьакхоа деоххаш, эшаш дола гIо деш ца хилар.

Депутаташа нхоачашдера нхьыча денхарашта юкъе лоархIаме моттиг дIаподаш хила деза шоай хоржархой царна дика бовза безинга. Из къьсстта доагIа юртий Советий депутатташта. Царна ха деза шоай хоржархой фу деш ба, балха вар-воацар. Балха воацар балха дIанийсбе, балха воачун хьинаро нъхъьога хьалаш Iалашдара йоьнхо е оза депутатташ.

Цунца цкъана депутатташа лира къовсам лоаттабе беза хьаьнаца къастъеча ца тугаш, дер дайна, аттачу вахара тIехььабайна нелаторца. Уж хьагучча е баххаш царна советски законношца доагIаш дарца талазар дайте хоржархоша, хьаьнаца нъхъьогаш боахкача нахь доккха барнаш аргда депутатташта.

Депутата болх чIоагIа нах тIабахийта, цу балха дикна ха эшаш ба. Цудухьа бонккача лоархIаме да из вахийтача общественни организацеша, нъхъьогара коллективаша деш дола гIо депутата цо мел боча баьхка тIа хонуш хилийтар. Дунхагlолча дахьке цох тийша хургда депутата гейта хьинар, цун балха толам.

Республика промышленнота, юрта боахам нъхъьогагIоша шорра йоаркъаь дIахьу-ййслагIча пятилетка нхоачагIча, ховарамбча шера планаш а социалистически денхарашг а хенан хьанца нхоачашдара йоьга яхь. Депутатий денхар да цу яхьа нерте отта, шоаш гойтача нъхъьогама мосаица парте XXIV съездо оттадь денхараш нхоачашдара нъхъьогагIой шоашт та тIехьа бахар.

Хий дуллилга тоадара

Селхан Нохч-ГIалгIай АССР мелиорацеи хин боахамеи министерства болхлой актив хилар. Активе дакъа лаьцар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома юрта боахамЗ отдела заведующе нов. Юрченкос, «Сельхозтехника» республикански объединенне председателе нов. Ананесова, Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама министра заместителе нов. Дышнева.

Цига «IIлхо мелиоранне балхам тоадарахь хий дехкача лаьттаех дикагIа пайда оцдархь» доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР мелиорацеи хин боахамеи министра нов. Тумсоева. 1973 шера лаьттаццара йоала предприятеи дукхагIа яхара хьакъеьча бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцам кхоачашбеча хьинаро дакъа лоаш мелиорацеи хин боахамеи болхлоша. ДIадахача шера боахамаш хица Iалашдара план министерствас кхоачашйир, цхьабакъда, цIадогIча боахамашца хих бизза пайда эцанзар, цудухьа паччахьалихенна воизгIо зе а деш хий дехкача лаьттан тIара лоха хьувкъам чIебаьс. Цу тайзара гIалат уж шера лаьтта яьш яц.

Пренешка кIамалхан дир Сунженски района хин система начальника нов. Чуйкина, Наурски района хин системе начальника нов. Лугановс, Гудермеса района хин система регулировщицас нов. Ахмадовас. Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама министерства керда министран нов. Хамхоевс, Гозненски хин системе начальника Мезнева, кхачар.

Х. БАЛАЕВ.

ГАЗОВИКИЙ ТОЛАМ

Дукха ха яьккхар «Чечингазстрой» треста специализированни монтажни управленне коллективо паччахьалихен план кхоачаш ца еш. Чlоагlа дага доалалар из монтажникаша. Партийни а профсоюзни а собранешка дувзар кхоачамбацаран. Нуьйлеиеча дикагIа бохча болх лоша массзаз пöвкъостал лора тIехьбучаьрна, вIашIтIехьмыкхар социалистически яхь я. Лаьттера йолалелар къьястага оьсарас. Тоаделар управленне гIулъанхаш.

1972 шера 103,4 процент кхоачашдир управленне гIишлой - монтажни балхаш. Планан совгIа 25 квартире газ чувIалар, 7 километр газопровод эксплуатане дIаелар.

5-ча пятилетка хоадамбева, кхоачагIча шера дика дIадоладаьд шоай балхаш монтажникаша. 107,2 процент кхоачашъьяй январь бетта план, хIыьта февраль бетта план 3 дн йолча кхоачашйир. ТIаийца декхараш толамца кхоачашдарх къьстта белгалъяха еза Идрисов» Имрашев Платонов Алексеи кулгалду монтажникий бригадаш.

«1973 шера халхъоахама план ханаь хьалха кхоачашъяь промышленноста, транспорта болхлой Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржарца» хьакъеьча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцам дог тIара хьалхолдил 1973 шера план кIира хьалха кхоачашъе лакха социалистически декхараш тIаийнад гIишлой - монтажни управленне. Дерригге балхаш пиогресснени хьисапе вIашIтIехьдахарех 1600 сом пайде бе карагIдарга уж шера монтажникашта.

Я. БУБНЕНКО.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕ

Минеральни удобренеи хьакъа пхе шера план химически промышленноста Министерства, химически механдьатган машинастроене Министерства, дукхагча кхача промышленни министерствашеи гIишлошъяра министерствашеи юртобоахама производствена КПСС XXIII-чеи XXIV-чеи съездана юрта боахама материально - технически база чIоагIъара оттаьлча программа керттера дакъа доаркIалуш йола химизаци яра лаькъе парте хьалхашка оттадь дехкараи кхоачашдара бокхха бохх чакхбаьккха хилар.

Уж тIехььарча ворхI шера болх бе йолаялийтаб шера 43 миллион тонн минеральни удобренеи хьаь керда мощностаи. хIыьта уж дукхагIа я бархIлагIа пятилетка йолалуча хана мекха хиннача ерригача мощностеи. Керда заводаши цехаши хьалъеш латт хIанзарча технически ларда тIа прогрессивни технологически процессаши балха овсарле дакха йола оборудовани кепе а кхуплан. Цу юкъа зарахIйан юрта боахама енцеи минеральни удобренеи воаш керда дукхагIа хиннай, керттерча дакъе концентрированни чоалхиеченеи тукай керда тайпаи хьаде долдара чотах.

Карарча пIенаша заданеи кхоачашбе дика дIаподаяй. ДIадахача шиш шера минеральни удобренеи хьакъа хьалъа боахама планни керда мощностаи болх бе йолаялийтара заданеи кхоачашъяь.

Уж толамаш дакъа партийни организацеша боахка организаторски массово - политически бор бар, химикий, гIишлошъяй, машинашъяй нъхъьогама кхинар айдалар бахьан доаш.

КПСС ЦК-ле химически промышленноста министр нов. Костандоев декхарийла нъьо минеральни удобренеи цкъана хьа мышленноста Министерстве удобренеи дукхагIа ерригача техницан дукхагIа лаьхьара йоьча торонех хIанз а бизза пайда эцаш ца хилар, производстева эффективность лаьхьара боаржабе боагIача тайпара болх боаржабаь ца хилар. Болх бе йолаялийта цехашн установкашн духха я отрасле дукхача ха хьалха гIа дена проектни инзага ца кхаьча цIа йоалаш. Из бахьан долаш халхъа боахамга дIа ца кхоачаш юс Iалашъе духха удобренеи. Хlанз а йолаш я продукцеи ерригача, нъхъьогама овсарле лаьхьара, кхыча экономически хьокхамашта заданеи кхоачаш ца еш йола предприятеи.

Министерства Хlанз а данза дарг мел доацар дъьдаь минеральни тукий дикал тоалра. Фосфорнин кхыйолеи дукхха удобренеи гранулированни хьисапе 2-чаьн ерацецаи а дIаккхувийтачеи дIаоттаьл лоаттачеи хана дужа йолдееи а хуьл.

Цеихаштта кхоачамбоацаран долаш мотгиган я минеральни удобренеи юи царха эша бедал телеи предприятеи хьалъеча. ДIадахача шиш шера чIоагIа тIехьаййсаи гIишлошлоу министерстваи заданеи кхоачашъяра гIулъакх.

Йишта белгалдаьлад минеральни удобренеи промышленноста химически оборудовани хьаьчара доккхий кхоачамбоацаран.

КПСС ЦК соцамо уйла тIаерзаяо цIьайочча областнойи городскойи партийни организацеша предприятеи организацеи коллективаш низаш капиталин гIиргсан хьалдара заданеи кхоачашъяра, керда мощностаи шоай хьинаьа кIаргерзаяра болх бен йола заводашн цехашн технически керда кIиттара производства реконструкцеи а, нъхъьогама кхоачашъяра дерригге низаш капиталин гIиргсан хьалдара заданеи кхоачаш ца кIиттара производства реконструкцеи а, нъхъьогама кхоачашъяра предприятеи организацеи коллективаш низаш капиталин гIиргсан хьалдара заданеи кхоачаш ца еш йола предприятеи.

КПСС ЦК-лс химически промышленноста министр нов. Костандоев декхарийла нъьо минеральни удобренеи цкъана хьа

«КУРА ХЬАЖКIАШ» ХЬУВКЪАЕРГЬЯ НАЬСАРХОША

— Мелла вай тIехьашка тетте а кхашкара шиЙ керттера моттиг дIахеца туган яц хьажкIаш,
— аьлар Наьсарерча «Октябра 40 шу» яхача совхоза директора Араниев Эдаллирс, уьк деношка Наьсарс хиннача хьажкIаш лелаеий совещане.

Уьк шера къьстта беза хида безаш ба цу культура тIагIорбола муьх. Хlанз аьлча, докккъ дехкар тIадисад района уьк пятилетка хьалхарча шин шера. 5000 тонн злат дисад паччахьалихенна дIа ца луш. Уьк шера из дехкар а тохлаш Дахьенна пландгIа доаIа 13000 тонн злат дIадала деза. ХьажкIаш юкъе ца яьхача кхыча культуранна из кхоачашъулургдаш. Нудухьа хlанзынна шоаш дIас лийрзачуьл совгIа кхы а 900 гектар хьажкIаш дIас тIаэа йолаш ба пььсархоЙ. Деррита а цар дIалоацаш дола лаьтта 4600 гектарга дIакхоачаргда.

ВIашIтIехьдаргIий-хьоГ наьсархой шоаш дерхIача тайпара хIара гектара тIара 30 центнер хьажкIаш чуз?

Кlезинга историга а хьежа дуьцаргда вай из. Нагахьа санна 1967 шера нъьсархоша хIара гектара тIа юкъера лаьрхIача 18 центнер совгIа кхеъь хиннаяе 1971 шера 8,9 центнерга дIакхьчар цкъан гектара тIа кхебаь хьажкIай хьувкъам. ДIадахача шера кхы а дохаIга хилар. Фуд хиннар? Лаьттан тишденнига дс. е хьажкIаш кхее ховш бола говзамчаи бац? Из дац новкъа дар. Бахьанаш кхычахьара лаха деза. Царех керттердараш — хьажкIаш малагIча хьисапе дIас еза аьина хоадам болаш хIинка доацларен звенош вIашагIйохкира моттигашкарча хьаштташца дувзадаь па дезаделеген. Цех шоашта кетар хьахойташ кхамальш дир районе кхаш - деладерий совещане йоккха опыт йолча хьажкIаш делаеина.

Квадратно - гнездовой кьисапе мара хьажкIаш дIас йиш ца цкъана лаьтта тIеэгIта тIа — ницта хоам бир совещане гулбеннарашка республика юртбоахама Министерстве венача викало. Хlанз хьажкIаш лелаеришка дош лургда вай.

«Октября 40 шу» яхача совхоза звеньевой ГЕЛИСХАНОВ Юьсап:

— «Квадратан» дика я уж хьае йиш йолча лаьтташка. Тха совхозе кIезинга да шьаьра кхаш. Квадратан е хала да. Аз айса пунктирни хьисапе дIайийра хьажкIаш дIадахача шера. Цу хьисапе уж хиш тьалоаIа со уьх 15—16 мера а. Сона гучалаьнад из метод тхоай лаьттанна меГарбIолаш йолга.

Бакъда, пунктирни хьисапе хиш йола хьажкIаш лаьтта кIала нормал шозза духха га фийган гIоргIолаш е еза. Хlанз аьча, майхай керттана тей уж, ийййхьо. Иу тIа, сона гучалъьнаш уж хьаттIалъьнаучуз тIехьаIга цкъа бььккха па Iеш урагIен ихоранган пIозза макха баккхар чIоагIа пIлане долга.

Хlанзъца хиннача агротехнически хьъера дIаккха дерхI аз хьажкIаште гуьнаш ду метод я. Лаьтта сона докъаду, оп. Цун дикагIа да кIозарга культивацеи йича.

Кхай тIа аравалара бIаьстан бьлх дIабахьара мел эшаш дола хIама кийча па са. Уьк шера «Одесская-10» фортах йола хьажкIаш пIаюврга аз. Са хиш — 150 гектарах хIаране тIара 45 центнер фуьлъьнъца хьажкIаш чуз.

«Назрановский» совхоза звеньевой КОДЗОЕВ Хаж-Ахьмад:

Са звено нарядаеи йоацаш болх беш я. Наьл мара яц из вай районе. Тха Наьсар-Кертерча отделене мел дола лаьттан тха звенога да. Уьк шера хьажкIаш, коартолаш, свекла, кхыйола культурашн кхеерьча оьха.

Кlыьта, хьажкIаш — керттера терхам тIалоатIабе безаш культура я, аьина, белгалъяй оьха. Уж дIаворйола лаьттан гурахье а минеральни удобренеи а тайса ахьад, кIыьдлъьд. Кlыьта уж квадратни хьисапе дIаера тха лаьтташ кIезиг-духха аьттуь болаш-гIа да. Е а мегарга уж, бакъда, кхоачам бац.

ХьажкIаш кхеева эгIара тIоагIаргIа эшаш дараш, макIаш да. Уж хьогI дац. Тахаларча дийнаьъ. 30 макха эш тхоаа, шиъ культивагор тоъан. Удобренеи дIа-ъа тупеса механизмаш ца. Сона новкъа дар духха ха йоацаш Наьлчике хиннача хьажкIаш лелаеий совещане волаш из культура кIера ран республика седла тIехьайгIай яхаш ваьнаш. Со тешш Наьсарерча механизаторааша уьх шера новкъа бокъонца дIаьхьа кхарчхиларах. Аз айса 45 центнер лургьн гектара тIара.

«Назрановский» совхоза звеньевой ГАЗДИЕВ Бекхан:

— Вай лоалахой хIирий болча хилар со дIадахача шера цар хьажкIаш мишта кдею, звеной болх мишта вIашIтIехьбоахих хьожаш. Цар дикагIа йолча звеношка хьалха вайнера хиннача тайпара гектарниган ба болх беш.

Тахан вай воашта. Хьалхашка уттадеу декхараш дизза пай кхоачашде Нерте, хьажкIай лакха хьувкъамаш вайна деза, гектарниган болабе беза кхай тIа. Царна алапа луш, гIад, кхыдола хIама луш хуьл зе иттазза нхаметтаттарга. Нах а дIса доаркIа ба, хьа а айса кхувларга. Цудухьа, бокъо мара гIама ваьна сона совхозагара.

«Назрановский» совхоза Альтий-Юртарча отделене управляющи МАЛЬСАГОВ Ибишан:

— Цхьа ха яр тха отделене хьажкIай кхаика оаларга пхьаьрга 300—400 сар целаш бе а дехке пролвалаш. Гектарникан бар уж. Шена хуьлар кхаш. Кlыьта дегI дахьаш йоагIаъа хьажкIаша цел-тохар мел пайдане да ма хой вайна. Хоза лорием шоаш хьал а кхейий чу а ийце складе хьажкIар пар хьажкIаш. Царна а пайда кхуьлар цех. Планан совгIа чуийлича хьажкIех ахан царна дIадера, гIадаман а дохьийтар. Лакха хьувкъамаш кхедар вайна дезе, гектарникан балха юкъесзача, кIыьта царна балхаз доагIгар бегIал а деи система вIашагIлелаеча бакъахьа хет сона.

Из уйла хьалхощаш кхамальш дир совещане «Экаженский» совхоза Экаженский Юртарча отделене управляющи, РСФСР заслуженни агронома Дзейтов Махмала, совхоза-техникума бригада бригадира Келоев Махьмада, кхычар.

Кlыьта а ду деша хоадам банзар совещане. Из шоаш хьалхадьккаъ гIулъаех вIашIтIехьларгдолаш да, е кхы эрга па доалаш дусарга па хоош ала-юха кхьастар-хьажкIаш лелераш. Цунухьа, цига дирмоцаш цкъан бокъон тIа а дьккха района производственни управленне гIулъа дIахкайкалича бакъахьа хет. Шоаш малагIча метоъах болх беш хургба, гектарникан хургба е хургбан хоош цIка беза уж шера хьажкIаш кхее кхаика баха кийчуш бола механизаторааш.

М. КАРАЕВ.

1973 шера 1 мартъ партийни документаш хувца лоалелар КПСС-е.

Лихачева цIерагIча Московски автозаводе 1973 шера образецех долу партболет эгIара хьажкIаш вIашагI КПСС члена кузовни цеха слесарий-сборщикий бригада бригадина Т. А. Мерзликина.

СУРТ ТIА: завода партийни комитета секретара В. И. Горбунова еза событи дIакъаьа йоьш Т. А. Мерзликинаца предприятеи кхыч комунистийн. Аьттьъара дарделла: формовщикий бригадир М. К. Зименский, Т. А. Мерзликина, слесарий бригадир И. М. Кавказов, заливщик С. А. Девяткин, меляр А. П. Королева, В. И. Горбунов.

В. СОБОЛЕВА сурт, ТАСС фотохроника.

С. В. МИХАЛКОВ ВАЬ 60 ШУ ДИЗАРГА

ПИСАТЕЛЬ-КОММУНИСТ

Вай мехка а доазон дехьа а шерра йоккхаи па Сергей Владимирович Михалков — берашта лаьрхIачу дукхахча произведеней автор, сатирик-баснописец, драматург, сценарист. ЭгIара хьалха по берашта язъяь стихаш а бокъонгIа дуьхьалонаш. Оцу жанрехь ужлер уж йийлача кагийчара а. А. А. Фадеева, С. Я. Маршакна, К. И. Чуковскена хиллача творчески доттагIалло хьалха белгалбаьккхар поэта литературни никъ, хIыьта цар доттагIал тIехь тийнача хьехамаш боча критикан новкъа хостал дьъд поэта цкъа гонахь эргайоахаш тоае.

Берашта лаьрхIа Михалкова язъяь стихаш общественнога кхоабаъьяь тIаийнад, массе мотт дIаподаййтан цар поэт. Берий цхьа ноахал хинна Iердаш дика дог долаш воача вампалца — вотена Степана доттагIал долаш.

Хlара денна дера кхамъьла юкъедахьад поэта дукхахча стихай муггIарш. Стихашна поэто лоаттабар ловзарга гIоллеи берашта новкъостал ду гонахьара дуне довза, кхъьсаран дукхабезабайлитта, коммунистически общество хьалъеранта хиланзд дергдоацача гIулъаех уж кхеде.

С. В. Михалкова чIоагIа цIи хезай геттара чIоагIа могаеи йола «Цхьогlаи боберн», «Ёха яхьалаи, «Зуаан дари тайзар дар» яхарани а юкъе болаш йолча дукхаха басней автор хиларах я. Баснешка кхъьстан боаццаш дохстамдоях цо керда яхаар хьалдара вайна новкъарде ешш доза сайна доккха гIалаташ. Д. Бедносен, В. Маяковскенен тIехьъа басней йIаьхий яьй цо хIанз пайданагIа болча чулоацамца.

Шиъ творчестеана яхьеь поэта чIоагIа уйла тIабохийт драмтургена. Бокхийчарна язъяь цун пьесаш («Ракаш», «Шийнг дIта памятник», «Идья Головин» кхыяран) советски наха дика йовзаш я, цар тIара спектакляш тIетаю мехкарча дукхахча театраша, хIыьта берашта язъяь пьесаш («Том Кэнти», «Цlе галстух», «Сомбреро», дукха кхыяран) вай дерригача берий театрий репертуара кхъьейоах.

Дукхха общественни гIулъакхан желдау С. В. Михалкова, РСФСР писателий Союза правленне председатель а (1970 шера денз), 8-гIа хержача СССР Лаххехьарча Совета депутат а волаш. Писателькоммуниста С. В. Михалкова массаза а йерригIси дог тийнан хьалдоаттаю советски литература бокъонца долча халкъалеи партелеи поэтицеи, майррен хьаднаболаниин хIамаш етт марксистско-ленински идеологена хийра мел долча хIамашта.

ПРОПАГАНДИСТ

Вай Коммунистически партеидешд ухх массеях шера нахаюхье кхуль Алханчуртски зайдекхача-Тлаловладеча республикай юхъарча система (АМООС) управление начальника, коммуниста Абадиев Аламада Ийбсае. 1956 шера денд ва из лектора общественника а пропагандиста а болх бен. Наьсарен районе дикагIойна пропагандиста цаIше хилар хьахьеккад Ийбсае.

Пропагандистски болх дика барахь лекционни пропаганда еча хьинаре дакъа, лапарахь ны дуккха тоьшпреоьш ю цун 1971 шера КПСС Ноэч-Тлаглай обкома Сийлен доска тIа яьккхаь, соахка КПСС Наьсарен райкома Сийлен грамота енна, РСФСР «Знание» яхача общества II съезда делегаташа хержа вахийта хинбаь, «Знание» яхача общества вара Тлолла деза сертIатош тайнабал.

Производственни толамаш дIабарах 1956 шера «Целинни лаьттан» каралерадарах» медаль енна Ийбсайна, 1969 шера РСФСР мелиорацин хин боаччан Министерства Сийлен грамота енна. Цул тIехьарчу «За трудовую доблесть» тIха, Ленинскин юбилейни медалаш, «Знак почета» яха орден енна.

Укх тIехьарчу шерашка юхъкъанаверна политически школица жуагалдеш чIогIа Абадиев Ийбса, хIинца АМООС центральни усадьберча социалистически доладеладара ленински школаца куьг гайдеш ва. Школе дешаш 17 сахьа, керттерча дакъа школа

школа болх дика лел. Массаза а саиъердаме, массаза а тIавоаш, цар хьинаре дакъа доацаш хуу ухъаза сеназаш. Хьара заняте дикка лаккъяь деша багIарий эпанеш, шерыпо пар кругозор. Хьаьта ну дакъе этарга доккхача тIа хIара кхоачIаюа пропагандиста.

Шеиханхгта, творчески кийчьо Ийбсас хIара заняташ, пропагандиста деклар дакъа кхоачаш а деш. Цаинтарча школа Ноэч-Тлаглай обкома кийчьяьхез торо хуьл цун Iомаевн йолл материал КПСС XXIV съезда решенешна, шозий коллектива декларацийнеи пIулакхенаш ювца. Деша багIарашта хьалхаяккха цо деш дола кхамъалаш идея лакха, чулоацам кIоазара, дика дег ну дуьхьал хилара деи багIадола.

Дика вIашIIелхьалыккхача, сакъердамеча, дог тешадеш дола ча кхамъалаяца пропагандисто деша багIавий безам дуьхьалIа тIабергьабу экономически эмпеш та.

Дешар толаме делара пропагандиста дика эпанеш йолаш хуулеи Iомаеи йола материал хьеха хоалгоI-айпа ца Iоаттеш, бохкуьга доархIаме да цо шийца болх бен бола пах пропагандиста бовзар а. Ший школе деша багIа нах дика бен а Абадиев Ийбсайна. дуккхача шерашка цхьан коллектине царна цхьана кхъьегаран ва из, цар оамалаш кIотамн байлар цунна. Цудухь хIинаеш цхьа-ший хIинца пайнара нилъ бола пIулакх леладу ю, царгара хьалеэаран а бе-бе да, ну тайнара вIашIIелхьола цун хьехаш йола материал дика ваIIача хIаране кIоварга тIа Iомаерийола тIулакх де.

Школеча хIара эанаге керда творчески хIаманаш лохардола уйла дег чу йоссаю дена багIа: рашта. Къаьстта саиъердаме цхьаьккъа «Цхьа производство йовза еза хIоранена», «АМООС системе кхъьегама оасарле лакхъерчола нахьъаьнга яхарш сиина йолу темаш а. Юьхь иштта СССР 50 шу дизара хетаяь КПСС ЦК, СССР Лакхе хьарча Совета, РСФСР Лакхе хьарча Совета цхьана хиначу торжественни заседане материалаш а, КПСС ЦК декабрьски (1972 ш.) Пленума решенеи а Iомаеи шина эанагеи. Йолча торонех, коллектива кхъьегама оасарле мишта лакхье еза.

Деша багIарашта шоай Iомаьхьан кIоазIарде, цар уж практике чакхдахар дуьхь пропаганди ста кIоаттIа, уйла тIабохийт царна практически эанаеи Iомаяи. Цо тIалуьа парид, масала, производственна экономически участке кхъьегама оасарле лакхъ яра е балхан дарга дIабола мах лохдара а дош кхоачIаеран, Цу-Тулакхо деша багIарашта укла яйт, производства тIулакхаш творчески, дас санна бIарг лоаьаш леладелт.

Цу тайнара экономически дешаро бохкха пайда ну, Болх декарга бе баьнаб школе деша багIа дуккха барашт. Деша багIарех кхьяьнена соахка коммунистически кхъьегама ударник ях сийлаьч цIи енна. Уж бах кулленг Хашиев Къурейн, автокранов щик Келигов Хьажбикар, трактерист - скрепериет Курбеев Шамсудин, Кемеровски СССР 50 шу дизаьча дувзаделна ВЦСПС Сийлен грамота енна. Деша багIарех ктоъь кIи а ца из цIи экономически эффект хинна.

Социалистически доал лела дара ленински школашка (коллективчера нахах 70 процент дег на багIаш цхиъ я уж системе) кадраша экономически дешар хьехаро коллективина новкъостал ну производственни эанаеи социалистически декларации толаме кхоачIагара. Соахха хьалхарча, кхоалагIча, йиъалагIча хьоргалкха баьчIа балха итоге тIа района хортбохама предприятешта кюъе хьалхара моттигаш яьхар АМООС коллективо, цунна КПСС районски райкомехьа кIоаргара карга тела IIIе байракъан тIайар. Соаьккра план кхоачашйар мелиораташа: рационализаторски предложенеш 101,5 процент, капьтанан ремонт ярга 160 процент, лаьттанцара балхан дарга 111 процент.

Н. СМИРНОВ,
КПСС Наьсарен райкома политически дешаро кабинетера методически совета чIен.

БЕРРИГА НИЗ — КХОАЛАГIЧА ШЕРА

Пятилетка этIара лоарIамерча укх кхоалагIча шера а ъьалхарча квартала а лъиаеи хинаь ъьалха, 27 декабрь тIаьхьарчаи кхоачашье, заданеи совгIа къьастеама оасарле 0,5 процент лаккъе, бедалъх продукции дукхагIа а дакъа а арахена, 1000 сома мъяа тIе дарга материалаш кхое лаьрхIаи Ноэч - ГIаглIай химзавода коллективо.

Уж декарашт кхоачашдара шера ца яхь йоаржайар болххошта, смешанта юкъе. Юбилейни шера шоаш дакъа пхиъаеи лаьт на деи ийтаеи къьалхIар цеха болхдош январь бетта, шудухь хинаь къьяха кхоачашйар задаеи, плаеи совгIа 100 вар шуша архийдар. Кхы вогIа хиланаяр февраль бетта итогаеи ю.

— Тхо тешаделла квартале ялаеи хинаь ъьалха къьяха оалоп кхоачашйархьарах, — йоаь цеха начальника Акимов Александр Семеновича. Продукци дукхагIа, лекаIа, дарегIа яккъара кхъьегама цеха коллективо. Шийта состав пийсанIа кийчьяро доалладара хин температурен майоаттIа отташ дикагIа ъьалха ъьалхIар ъьалхIар ъьалхIар

КОЛХОЗА ОТЧЕТНИ СОБРАНЕРА

ТОАБЕ БОАХАМ

1972 шера боахама дерригача доакъошка бабча балха анализ еш, дукха ха йоаццан хьалча колхозхой собране къамаьл дир Суржекянан районе «Путь к коммунизму» яхача колхоза председателе Д. Г. Качарова. Цо белгалдаьккхар йиадахача шера ламаьт хьалеш хьа хьарах, къастьегам дика вашторгехьа ца бакхарах цхьайолча бригадашкен хьайбай фермашкен доккхий хьоалчамбоазарашт шибденна хьлар.

Отпаркарх, уьрта боахама техникаех дика пайда эцарах, цхьайолча продукци йоккарах планах еш, шуйлабелла пайда баьнна. Амма а из хиланзар планагІа лийрхІачох 82 процент мара.

Фийг бола ялат, бацца даваран, гидыргаш, комтрол, ком, коа тІера оалхазвараш леладар боахама пайда боалаш хилар.

Колхоза доккха зе дир комсан лелаяро, шуурий-товарищ, хьалхий-товарищ, жа леладеча фермаша.

Боахама бева балхд бустам ба лаьттан цхьан гектара тІара хьалоалар.

Хьожаргда вай тІехььарча хьа шера оахам дека лаьттаех хІара 100 гектара тІара дерриге доалаор мел хиннад: 1970 шера — 15811 сом, 1971 шера — 16418 сом, 1972 шера — 13155 сом. Долче, цхьан гектара тІара юкъера лаьрхІача 131 сом доал. Из ламаьт лоха хьоохам ба.

Колхозхой декларийла ба хІара гектара тІара боацаш пайда баккха.

1972 шера колхоза хинна пайда 283009 сом да, е пятилетка хьалхарча шера баьнча 767419 сом кІезнгаІа.

Долаш дар къайла ца хьош, хьоачамбоанарах тучаделахаш доаттарехь. Из культура кхиъа бригадашка хьакхаяр дацуш йинза анализ йир доклад-чика. Цунца цхьана пятилетка хьоалаІа, соаддэбон долча цу колхоза экономика дІахо йодача хана дегІаухарІола шу дара боахама тІехььадуса доакъош дегІаухарІола къьхаш хьаъкхаяр председателе.

Юкъара производство дІахо йодача хана дегІаьхьуьлара хьалш долаш да боахаме. КарагІадуьлача дикача гІулакхашца юкъара боахама боккха пайда беш дика къьхьега механизатораш, хьайбаш лелаяро, юрта боахамех спецназисташ дукха ба боахаме. Уьш ба Я. Н. Тимошенко, ТкачевгІар, Н. А. Моиашенко, И. В. Токарев, Н. Гордиенко, А. Шалисев, Л. Гс-роева, С. Оганяв, Р. Зубарева, кхы а дукхха барам.

Шоаш къамьалаш деш колхозхоша а дийцар цхьалолча хоаачамбоанарех, уж дІадахара наьхьаш бегІалдар.

Гуш дар колхозе эттача хьала ХІаранера бала кхоачира.

Масала, бригадира М. И. Стрельникован агронома Гочиев нанеч дика КарагІадьлар хьажжІа, люцерна, цхьайоча культураш кхеяра технологи вашторгехьажжа, доагІача тайнара пайда вйиар хий дехьаза уьнастехеч. Из культура кхиъа бригадашка хьакхаяр, дыпуш йинза анализ йир доклад-чика. Цунца цхьана пятилетка хьоалаІа, соаддэбон долча цу колхоза экономика дІахо йодача хана дегІаухарІола къьхаш хьаъкхаяр председателе.

Юкъара производство дІахо йодача хана дегІаьхьуьлара хьалш долаш да боахаме. КарагІадуьлача дикача гІулакхашца юкъара боахама боккха пайда беш дика къьхьега механизатораш, хьайбаш лелаяро, юрта боахамех спецназисташ дукха ба боахаме. Уьш ба Я. Н. Тимошенко, ТкачевгІар, Н. А. Моиашенко, И. В. Токарев, Н. Гордиенко, А. Шалисев, Л. Гс-роева, С. Оганяв, Р. Зубарева, кхы а дукхха барам.

Проверка йича хьахьекхар по хий чудеттача фляга чу 4 процент хиннача шурий хьоанал 2,8 процент мара ца ІІхлар.

Уж ерриге нарушенеш чІоагІа Іатйъ план кхоачаНъяра, колхоза экономика хьакъьегІа юхатетт.

Колхозхой собране доалам болаш мероприятеш оттайир дІахо йодача хана а КПСС XXIV съезда исторически решенеш кхоачаНъяра бе белаеш балха, юкъара производстве дерригача доакъой рентабельность лаххъяра, хьайоаккхача продукцера дІадолар кІезнгдара.

Цінкъаштта тоалге дезаш да хий дехьнІга, комплексни механизаци ехІга, химически средстваех лертІа пайда эцалга, къастьегама дисциплинйг чІоагІьелга, производстве хьалха латтарий опыт терриге юкъекхувлилга.

Пятилетка хоадамбева уьш шера доккхий декларан тІаьнйнад колхозхоша. Цар лерхІ хІара гектара тІара фийг бола ялат 27,2 центнер йкиха, планагІа 26,5 центнер йолча, цу дакъе кІа — 24 центнер, къаьхьар — 38 центнер, кен — 15 центнер, гилуарган — 14 центнер, коартол — 120 центнер бацдалйаран — 130 центнер, сом — 70 центнер.

С. КУБАНСКИЙ.

ОАХАМАШ ШЕРДЕЛГА— ЯЛАТ СОВДАККХАР

Дальнева ялат дІа ца луш тІаьжиса декхар мегтаютталарах совхоза ялат кхеара керда — толамаш даха декхар тІаийнад уьш шера Урус - Мартана района «Красноармейский» совхоза къьхьегамхоша. Ставропольски края Карла Маркса цІерагІера колхоза председателе ший статья тІа дувцар хьалоацу тІа совхоза къьхьегамхоша. ДІадахача шера 75 гектар гурахь юо фийг бола культура мошача доакъара конвейера лаьрхІа яр тха. ХІьта хІанз из ялата лаьрхІа йІта дага да тхо. Цу гІулакхо кхы а 150 тонн совгІа ялат дакхха торо хулийтарех.

Совхозе ялат дукхагІа дакъхара йола керттера резерв я хьажжІашт.

Уьш шера йІъ бІаь гектара тІа дІаюйрьа оахд из культура, Цудухьа молларІча ламаьт хьаланка тешшамера хьувкъам банкхара хьажжІа ши бу дув: «Одесская-10» ягаьри цхьоалгІча поколение гІибрид ВІР-42 яхаьри.

Хьажжіаш цхеерйола звеньеш ВашагІйоххара, уж цхеерйола механизаторашт дукхагІа тешшамера хьажжІаш лелаяь опыт йолаш баьрам хилийтара йоакхо йир совхоза администрацен партхоман.

Хьажжіаш деперйола яхоъ звено вІашагІйоххара, уж цхеерйола механизаторашт дукхагІа тешшамера хьажжІаш лелаяь опыт йолаш баьрам хилийтара йоакхо йир совхоза администрацен партхоман.

Хьажжіаш деперйола яхоъ звено вІашагІйоххара, уж цхеерйола механизаторашт дукхагІа тешшамера хьажжІаш лелаяь опыт йолаш баьрам хилийтара йоакхо йир совхоза администрацен партхоман.

Из звеношка керте оттабаб производствие хьалхалатта йоккха опыт йола Ахабов Шамсудин, Альгемиров Буру, Исрапилов Абуевиз. ХІара шера хьажжІай лаккара хьуьнкам кхебеш хьаоаріа уж.

1973 шера ялат лукхагІа дакъхара ставропольски колхозхой тІехьеъам хьаллоацш тха совхоза къьхьегамхоша дош деннад тІадиса декхар дІаденна ца Іеш планал совгІа 452 тонн ялат дакъха.

Оахош тІаийца уж декхараш графикал хьалха кхоачаНъяьлъ оаха. ЛьхрхІачух нтт ди хьалха 54 трактора ремонт яьй.

Цу хана тайп-тайпарча юрта боахама машинашта эцаш йола массеех бІаь оатхалаш кийчйир оаха: селлкай соанаш, лущильникий гІовнаш, кхьйола оатхалаш.

Прогрессивни методана ахаметтаоттайир сеялкай сошникаш, лущильникий дискаш.

Уьх шера ремонт еъа хана йоккха хало Іайпар оаха чІоагІа

ЧЕЛЯБИНСК: Города шин предприяте — Колюшенко цІерагІча наькъа машинашъеча заводен «Полет» яхача производственно-техническ объединенен — болхлойн, гІулакхербарин, инженерно-технически болхлойн ГТО кердача комплекса программа матче вІашагІхийтар. Цига дакъа лаьмар 700 саго.

СУРТА ТІА: Колюшенко цІерагІча завода мастера Д. С. Дорофеева ГТО значок яккхар дакъалдувцаш ба новвкъостий.

В. КЛИПИНИЦЕРА сурт.
ТАСС фотохроника.

Грозненски «Индошив» фабрика № 4 йолча модай дтеле берригача болхлоша чІоагІа лоархІаш сийленш я хІамаш тера мотористка Магомадова Роза. Цун бахьан да шийца къьхьегача нахаца из товш хилар, царна хьоккхам телаш болх бен хилар.

Цхьаккха смена дІаяхийтар Розас шиъ сменин норма 125 процент кхоачаш ца еш. ХІьта цо бархьз тийна заказник цунна бархьал яьлна мара дІаводар.

Сурта тІа: болх бен я хІамаш тера мотористка Р. Магомадова.

И. Плиева сурт.

Графикал хьалха

Тха колхоза хьалхашка латт пятилетка кхоалагІча, хоадамбеш долча шера тІаийца дакхара социалистически декхараш толамца кхоачашдеца.

Оаха дика кхетадеу уж декхараш кхоачашдара механизаторий къьхьегамах тийна духха доагІа. Цудухьа механизаторий техника кийча хиъа еда, тІаймка мара кхоачашъулургьан юрта боахама балхий ерриге комплекс.

Цудухьа колхоза механически мастерске коллектива социалистически декхараш тІаийнад 1972 — 1973 шера гурахьен Іан замалахьен ерригача маркаех йола 52 трактор тІехьика ремонт яь ца-кхеи тІехьавоза ерриг юрта боахама инвентарь ханнаха кийчьеи.

Оахош тІаийца уж декхараш графикал хьалха кхоачаНъяьлъ оаха. ЛьхрхІачух нтт ди хьалха 54 трактора ремонт яьй.

Цу хана тайп-тайпарча юрта боахама машинашта эцаш йола массеех бІаь оатхалаш кийчйир оаха: селлкай соанаш, лущильникий гІовнаш, кхьйола оатхалаш.

Прогрессивни методана ахаметтаоттайир сеялкай сошникаш, лущильникий дискаш.

Уьх шера ремонт еъа хана йоккха хало Іайпар оаха чІоагІа

ХЬИНАРЕ КЪА А ХЬЕГАШ КХОАЧАШДЕ ДЕКХАРАШ

Нохч-ГІалгІайчен промышленни предприятей коллективаша, республика хьалха боахамах кхиъа доакъошкарча болхлоша а саина, къинаре дакъа лоацу пятилетка кховаагІча шера план ханалхьалха кхоачашъар дуьзна лелаеча дерригача халкъа юкъара социалистически язье, хІьта царех дуккхачар цу язье хІанзье а дика толамаш дІабахьар, Укх шера шин бетта бабча балха итоагашца къьхьегамхоша продукцена реализаци яра заданех дика лоархІаяьй Карабулакски химически реагентий заводе, СССР 50 шу дизаца цІерагІча Грозненски консервни комбината, «Электроприбор», «Мединструмент», Грозненски ремонтно - механически заводий, Аргунски ГІишлой материалаш ГІишлой индустрен комбината, цшейна производственни объединене, Шалински лесхоза, Шелковской мелкесхоза, Грозненски консерван завода, Сунженски дыттаьнахча йоакхоачаяь завода, Наьсарен райпромкомбинате, дукхагІа кхьяьл колхозе материалаш, планал соагІа изделеп тоъал дуьхьа доагІа хІаме тайпан деннад дар.

Республикъа промышленнойста хьалхалатта колхозхошца дикача къьхьегар бахьан долаш шин бетта планал соагІа ха а дахь, реализаци а яьй мехдаьлъта, шу-тум, фенол, ангетон, полиэтилен, синтетически спирт, кІар, вІашагІйоаьхьа ашкабетонин криструкшеш, тийга яь хІамаш, тІагІолла дуьхьаду пхьата бІаькъаш, консервни, макаронни кхьйолеп наделеп санна долча продукце дуьхьа тайпашта.

Хьалхасте а, яхьа хьалхалатта-раша санна болх бан массане а, дукха коллективаш я хІинца а къьхьегама овсарле лаьхьарен производствие айирен темпашка кханана, план кхоачашъера тІехьайнса. 1973 шера 2 бетта продукцена реализаци яра планах лоархІа ца яьраш ерригача а 48 предприятен организацин я, цар бехкагІа мехкага ІІа да кхоачаш дисад 5,3 миллион сома маьхьа продукце дуьхьа тайпан.

Дуккхача коллективаша болх кььстта во баьб январе, шуйлуьш доккха декъар тІа а дисса цар ВашагІйоьхьанахаш юха тІабоагІча бетта яз дІатаьхьа. ИІ бахьан долаш республика ерригача промышленносте 90 процент мара кхоачашъяьлъ шин бетта план, февраль бетта план кІезнгдуьхьа тІехьхкоачашъяьлъе я.

ТІехьаюсарех, 1973 шера шин бетта планах па лоархІаьрех хилар къьсст-къьста предприятен хинна па Іеш, «Грозмефть», «Грозмефтехтизазволь» яха бІарча объединенеи я, кІачар продукцемышленносте Министерство, хьун бохама управлени, гІишлой материалий промышленносте управлени, ГІишлой полиграфме комбинат, книжни торговле полиграфкомбинат йола управлени а. Цу объединенеишеп управленеитен кхарара предприятех дуьхьакхачар кхоачашъяьлъ къьхьегама овсарле лаьхьара шин бетта заданя. ХІьта ерригаш а Нохч-ГІалгІайчен промышленносте из лоархІаме показатель кхоачашъяьна 49 предприяти я, хІьта ма из бахьан долаш республика промышленносте бІарча хьайлаца уж шера шин бетта планга лаьрхІачуьл лохагІа хилар къьхьегама овсарле.

ТІехьатехимзазводьн объединенене дуккха предприятеш, цу лаьхье Ленина цІерагІйола мехкадьта чакхдоахэ завод, Н. Анисимова цІерагІйола Новогрозненски завод лоархІаьлъна производственни планех дакха устаза технологически оборудование балха лоатгабу тІахьжман мелобличйтар, лоарйане установкаш планагІа ца йоагІашехьа а ремонта сецаер, ремонт ей яІьхьача хана уж сомдаь доаттанер, кхьдоаг ГІулакхаш бахьан долаш. Объединенеи предприятеш планагІа лаьрхІача биззаяа боарме хьа а ййа, чакхлаьккхаш мехдаьлъта, цхьаьбаьда, продукце асортимента план кхоачаш ца а еш, хьалха боахама саггота жиша йола дуккха мехдаьлъта продукташ ца ца кхоачаш ца баьсаь.

ТІехьаюсаг предприятеш цІенга яп «Чеченнагушнюо» объединене, шин бетта план ду объединене дикка тІехьхкоачашъяьле а. Цун механ да, объединене культалхоша, бІарча хьайлача хьоккамаш дика хиларах кхоачам а баь, пятилетка кхоалагІча шера хьакхаяра денноше а дена ерригача а цу дакъе кагийча а предприятей коллективаша дагадеана тешшамера болх бера йоаккю па яьлга. Иззайоорзала мегаргдолаш да республикански плата продуктай управленех а.

Хоаш да, промышленни предприятей коллективашта хІара шера хьалхарча бетташка бедалли комплектующа изделеи лоаттаерашшара буьзамаш яІашТІехьалкарца, дІакъийтача продукцех дукхагІа гІулакхашца юкъенера балха тІа цІкайола халонаш тІаьгатгина. Цхьаьбаьда, цу ерригача тІамаш да производственна заданеш толаме кхоачашъяьла ІалашдеП хилар.

Хlанз партен горкомий, райкомий, юкъьаьнарча партийни организацей декъе сецаь. Латтьяьча, из ялат, ха ца а йоаеш, планах па лоархІаеча предприятеша болх во бара бахьанаш кІоарта довзарах, царна, ишаш доза поьхьостала даоах, болх бечз хІара моттиге къьхьегам инйса аІаіТТехьбаккхаря хьалара боахама кхуьгалхошца доагІар дуьхьагІа лоацаяраз.

ЦІхьаккха а па юсаи ерригача производственни коллективаша докхий социалистически декхараш тІаийнад пятилетка яхоъа лаггьеа, хоадамбева шера. Цу дуьхьа ваштгехьаханна деза массе метте декхараш кхоачашдеп хилар хьинарех къьхьегамаш къьхьегамхоша, яхье хьалхалатта-раша санна массане а болх белга.

Шиъ берриге яиа тІабахийта, творчески къьхьегийга, производственна задавеш социалистически декхараш хадданза кхоачаш а тІехьхкоачаш а делга — хІара коллектива, хІара болхлочуьн специалистех белхтохаме декхар.

1973 ШЕРА 2 БЕТТА ПРОДУКЦЕНА РЕАЛИЗАЦИ ЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРА ЭГГАРА ТІЕХЬАЙНСА ПРЕДПРИЯТЕШ

Предприятеш	Директор	Партторганизацен секретарь	План кхоачашъяра %
«Малгобекнефть» НГДУ	Плиев С. А.	Моусева Н. М.	87
«Старогрозненть» НГДУ	Ивинский К. И.	Горенский Л. Д.	93
«Октябрьнефть» НГДУ	Дмитриев С. И.	Еловнкова А. Г.	96
Вознесенски газ чакхйоаъа завод	Максимов И. В.	Лечаев С. И.	99
«Грозненски газ чакхйоаъа завод	Зибарев В. М.	Трунов В. С.	43
Грозненски механически заводе Н. Ленина цІерагІйола завод	Филатов Б. П.	Шекочихин Н. Н.	99,4
Новогрозненски мехдаьлъта чакхдоахэ Н. Анисимзе цІерагІйола завод	Мельниченко В. Я.	Кравцов В. С.	95
«Нефтеазпромавтоматика» СПКБ опытни завод	Михоник Ю. А.	Склонин Ю. Б.	80
«Транснефть» завод	Медведев В. М.	Алдонин П. Б.	33
Электромеханически завод	Иносариде М. Г.	Лебелев К. П.	96
«Металлист» завод	Глуховский И. Г.	хьалха хинна партторганизаце секретарь Зюбин Г. Н.	91
Экспериментально - механически завод	Кузнецов В. С.	Шахов М. А.	91
«Терек» яхь мебельн-лъу чакхйоаъа фирма	Арсенюк А. М.	Фелюшкин Н. И.	77
Ермолювски ДОК	Калнев А. Х.	Сультыгов Ш. А.	92
«Дружба» фабрика	Котяков Х. Б.	Давдаев А. А.	89
Ермолювски леспромхоз	Марзиев А. Я.	Дашаев Д.	72
Сунженски лесокомбинат	Воевозин М. Ф.	Казюта А. Н.	73
Веденски лесхоз	Лугуев А. А.	Джаев И. А.	91
Ачхой - Мартана лесхоз	Мизиев Ю. Ю.	Зубайраев Ш.	91
Грозненски завод по бетонни конструкцеп завод	Константинов С. Р.	Жмаев В. П.	77
Аргунски крупнопанельни домостроене заЗод	Майчин М. Г.	Дудаев А. Х.	71
Карьероуправлени	Дахкильгов Ш. Э.	Гинко В. Н.	97
Комбинат стройматериалов № 2	Гоишенко Г. В.	Мхаъаев А. Ю.	95
Старопромысловски кирпичнай завод	Исмаилов А. Ю.	Бутова О. Д.	92
«Ремонтно - монтажни предприяти «Чечнигсельстрой» ЖБК треста Грозненски завод «Чечнигушводстрой» гІишлошъра управлене	Бузуртанов А. М.	Стяевель Г. А.	92
ремонтно - механически мастерской	Лемешко Н. К.	Руденева О. И.	94
Когз Тирской фабрика	Бунцевич А. Ф.	Шевнёв В. И.	66
Кондитерски леспромхоз	Мурзаев А. Х.	Тарабони И. Г.	71
И. Заболотне цІерагІйола типография	Бакаев С. М.	Любимова А. В.	47
Районни юкъара Грозненски «Сельхозтехника» объединени	Иванов Н. А.	Арустамова Н. П.	95
Районни юкъара Сунженски «Сельхозтехника» объединени	Кит В. Е.	Астахов Н. С.	90
Веденски районни «Сельхозте хника» объединени	Левенец В. А.	Иванов Ф. И.	84
Надтеречни районни «Сельхозте хника» объединени	Табако П. С.	Артамонов А. М.	92
Урус-Мартанскеи районни «Сельхозтехника» объединени	Хамидов З.	Михайлов М. И.	63
«Сельхозтехника» Веденски районни отделеи	Кушеаич Е. А.	Магомадов М. М.	54
«Сельхозтехника» Аргунски отделеи	Гудаев Р. Б.	Муртазаев С. И.	63
Слепцовски ягалаш дІачуйлу пункт	Шахаев С. В.	Ахматов А. А.	87
Грозненски ялата продуктай управлене реалбаза	Шальнов А. Т.	Боков А. А.	57
	Ахмадов П. А.	Ездокимова В. И.	94

КОЛХОЗА КЪАХЬЕГАМА КОДЕКС

«Коминтерн» яхача пешкомской колхозе духха за йоаццан коммунистически къьхьегама уларинкам вІашагІкхийтар. Уж 117 саг ва колхозе. Юрта боахама дерригача доакъошка къьхьегаш ба уж: комсаш кдеега бригадашка, шурий-товарищ жа леладеча фермашка, трактораш тІа, комбайнаш тІа, кхуьча машинаш тІа.

Цар къьхьегам, цар вахарлелар, юкъарча балха тІа дакъа лоацар кхьбаршта дика хьоккам ба.

Слете кхамаьл дьча жа лелаеча цела начальника Колесник Александра дийцар шоай коллективе коммунистически къьхьегама яха сийлен цІи лелаеш хилдаьх. Цу коллективе членанна яха къа а къьгаш вахаре, дезале водий ГІулакхаш гойташ, юкъарча вахаре хьинаре дакъа лоацаш сий деш лелаю из цІи.

Слете тІа а ййца чІоагІдар коминтеновний къьхьегама кодекс. Цу документа тІа бенталь-яьхай хІара колхозхочуьн юкъарча къьхьегама мах бада, производстве хьалхалатташта молальни материальни производнеш яра хІьта ишшта производстве къьхьегама инсцилинна телхаерашта таІазар дара условем.

Кодекса тІа ІІлиздаьл: «Коминтерн» колхозе хІара болх бен волчун къьхьегам, производственни, дезален, наха юкъен цунна лела хар хІара бетта пхе баллах йолча системаца лоархІам бе оттодола. Уж баллаш увттаю къьхьегама дисциплина дешашка хьоаш йолча комиссе. Комисси хорж бригадашка, фермашка колхозхой собранешка.

Колхозхошта «Заслужении колхозхо». «Сий йола колхозхо» яха ЦІерагІ ялара условеп оттаьй кодекса тІа.

Бенталь-яьхай «Заслужении долхозхо» яха цІи шера цкъа колхозхой юкъарча собране луш хиар. Из цІи яга тарау 20 шерал кІезнгаІа доацаш колхозе къьхьегачунна. ХІьта ший хьалхалча къьхьегаша хьоаам тешаш, камаьрша кагиркхоита ший опыт ДІайоьшйташ, коммунистически къьхьегама боламе кьинаре дакъа лоацаюа. Заслужении колхозхочунна удостоверени ду, Сийлен книга тІа ййаьлъа нуи цІи, юкъара лаьрхІача шера яйдеча алапена 10 процентин надбавка ца лу совгІата?

ХІьта шитта дІахо кодекса тІа аьнна да: колхоза коллективе хьалхашка къьстта доккхий гІулакхаш карагІаьулъарах «Сий долча колхозхо» яха цІи йолла дашм колхозе къьхьегачоа. «Сий долча колхозхочоа» ший дар мисеел кхы а пенси ІотІахъет колхоза чотах, мах боацаш автотранспортах, электроэнергех пайда эп, салаІа, санатове вахд чах боацаш путеккаш лу, хІьта шитта доагор а ду.

Кхы а терзам тІаоаш бола массеех муті ба кодекса тІа: ецташка Бригадашка кезерга колхозхочунна сийлен цІерам алар алхха бригадаш Советана, бригадаш собранешца могадарца мара дуцаш.

Коментерновний къьхьегама кодекс тІаийна. ХІанз тешна из колхозхой къьхьегамех мехарча хІара хуьрга цох.

Е. ФАРНИЕВА,
КПСС Шелковской районе секретарь.

«СЕРДАЛО»
3-гІа оагІ.. 13 март, 1973 шу.

СПОРТ

Кхы цхьаькха а толам

Массеех ди хьаьха Монголе столице Улан - Баторе чакхъьяьгь шиъ шийлагах кIалтохарах лаьтара дуней хьалхьара юкъера турнир. Цу турнире моттигерча спортсменех совгIа гулбаьбар Болгаре, Венгре, Куба, Польша, Румыне, СССР, Чехословакие пIи хеза болу дукха спортсменаш.

СССР вIашагIьллаьча командина юкъе вар Нохч - ПIалгIайчен вихкат — Тунгаев Бекхан. Цу турнире ше чакх хьа лаьцна вIашагIихлетаршка котваьнарча Бекхана хьалхара моттигг дошо медали яьккхар.

М. САЛМАНОВ.

* * *

Вай республика спортсменаш г. Львове хиннача батуте кхуссавалара яхьаш дика кайоьлаш чакхъяьраст Российски Федерацие янабочунна юкъехьар.

Уж ба спорта мастерш Александра Васкина ШулжинггIи Андронова Светланен.

Я. РОЗИНА.

ДАЬЙ НАЬКЬАГIА

Сийлахь - бокхача Дай-мехка тIема шерашка докхгагIча ноаxалах болча наха карагIдийнача сийлахьча гIулакхех доза кхамаьл массаза а хул шйоле. Цунах доза хIаманаш дешархошта хов книжкаш тIара, кинофильмаш тIара, цу хьакъехьа дуне царца хьехархошта, дашша - ноанош.

Бай Советски Эскара тIема гIулгIкхий хьакъехьа пионераша дувца ховш бола, тIем тIа дакъа доацаш хиннад нах дукха ба вай городе. «Поиск» яхача операцена юкъе дакъа доацаш да тха школера бераш, хIаначе а шийл доддахошта, гаргарча нах юкъера. хIара ши-кана тIара корабаьб парна тIем тIа лаьтта дика гIулакхаш дадаьдна. Шарех дукхах бараш школе хиннаб, цар тIема гIулакхех лаьца йоккха материал гулъбеш, гасеташ арахийца, цар дувнарш IIалаьхьа бердаца.

Иштта хIанз а, аз хьехача пхелагIа классерча дешархоша хIанзара ираз шоашта мишта даьккхад. хIана санна цIенкаштта цIаккха а хиннаш цар юхьмараш, сеплара чIоагIа бесам тIабахам доккхаш а лешш цIаккха а хIорабзаш цар. Беков Тимура, шиъ даьх эздУ, хIаьта берригаш а дудах хьегаш д а ба. Боккхача дезалерча зIамагIбоча кьонтех цаI ва из, тIом беш хиннаб цуи да — моллагIча кIаьнко доккхадеш доза хIама. Ух тIайпара дийпад Беков НаIибо Гаирбекна шиъ воба:

—1941 пеша воениш училище йисте а яьккха лейтенанта чин делар сонд. Фронтех иохьханца взвода командир вар со, хIаьта 1941 шера сентябре Волхов яхача хих дехьадолеш цу хенале сога хиннача батальонаца немецки позицеташ атака ен эьна тIема приказ кхьлъар сога. Цуи тIехьа-гIа моастагIча дата доацаца тайпара хьалхашхахьарен оагIонгIаре цIаьхха тIаьхьийхтача дата немецки стрелкови батальон хьалайир. Цига баьча тIем тIа моастагIчуи 200 совгIа салтен описари вийра, 60 совгIа плен воаларвир. Техникех оаха хьалъхар дукхаз пулеметаш, 2 йоккха топ, йиъ батальонин миномет. Плен боладаьлларш йабирен хьалъхар техника йлаккхачен автоматчикий цIьа взвод ихе а йиъта, батальона вокх подразделенеша моастагIчун тыле дIаIо кIоагIагIа чувахар со. Буксощаш оаха йийрлар — немций тылашка гIоьлла чаьх а дашна Октябрьски машинниъьн Повгород - Ленингрд бода тIонниъьн вIашагIихтечча дIа а хьалча, моастагIа Москвагахьен Ленингрдагахьен гIоргвоацаш соцавелга. IIоллагIча дийнахь тIемаца тхоай кхача дезача моттиге дIаккхьар тхо. Ух лаьккъан вIашагIихтечча моттиге немций хIлаьа а баь, машиннаьк шиъна а оагIона дIаэттар тхо. Саперша машиннаьк кIеп лаьнна а оагIона дIаэттар тхо. Саперша машиннаьк кIеп лаьнна а охьа. минаша из яккхийтачул тIехьагIа, юхебиса моастагIий тох - тхоаг меттахьа тоаш хIалакйир. Царна хиннар хилар тIагIаш автоматчикаш а болаш, продовольственаш ота йоьча автомашиний колоннана а. Тхоай тIема декъар дизза кхоачандца тхо дашначул тIехьагIа, йолка командованегара приказ дера тхога «шоай позицениа юхаьхача», ьIанна.

IIом чакхбаьккхаб Бекон НаIибо Гаирбека дукхах правительственни совгIаран а долхам сатийина даьга. Цуи тIехьагIа аз хьа а йиъа, массеех болх Iобийбар, тIаккха юха а лаьрххIа кхамаьл доллу тха. Цу тайпарча кхамаьлех школе «кхоачахъаьл, деналах, сийленах» дола кхамаьл оолаш Iаьлла да.

С. ДЕМЕНТЬЕВСКАЯ,
№ 19 йолча юкъерча школа хьехархо.

ЦIаккха яьсса хилаш тха кердача школа йоккха спортивни зал. Пхи бIаь совгIа дешархоь йи цу чу шоай дегI физически чIоагIдеш, тайп-тайпара спортивни ловзарш деш.

Чоагlа езаенний бераша самбо, теннис, йийга атлетика, баскетбол, волейбол.

Дукха ха йоацаш яьк хилар шина дешархошта юкъе. Шоай низ, кадайл хьокхаш техникан лайзар уж, лаккал кхувсалеар. Тренера Мерешков Яхьъюс Iомаш болх 58 йийгни кIаьнки хилар цу яьъе дакъа доацаш.

Хьалхаленаш яьлар 5-ча классашкарчь Б. Точиева, М. Шапшаева, А. Тамбиевас, Р. Маматиевас.

Командага диллача хьакхале яьккхар 5 «в» класса.

М. ЗАЗОЕВ,
Назначенеи № 3 болча школа хьехархо.

СУРТА ТIА: тренер Барханоев Висангири бераш кхувсале Iомадеш ва.

М. ЗАНГИЕВА сурт.

Доазол дехьара

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ЧИЛИ: РЕАКЦЕ ПЛАНАШ IОХАР

4 марта Чиле Къаман конгресе (парламенте) хIоьттина кержа-маша хьакъехьар хилйо президента Альенде правительство тIа-гIа дуккхаIа хьаллонашш хилар. Чилийски кхьакъегамаша чакхъяьйитанзар хоржамний новкъостача хьакъ правительство отставке яхийта гIийртача чурра реакцеи дуней хIакъашта юкъера-ча империализмаи бIеха уйлаш. Кхоачаш хилга дегIа диннаяш цар планаш Хьалха цхьаьнан партеша, 1970 шера хиннача президенталски хоржамашкарчул 7 процент дуккхаIа голосаш а гулъбеш пархамента шоай позицеш цоаIIеш.

Цу результатаца хьаьхох, Альенде правительства еш йола прогрессивни социально - экономически эргалонаш, мехка тергтера Iаламе рузьеш цунна юха хьалхара, помощнийский латифундеш дIахьара, экономикера пачхъалькен сектор шерьара, кIаман доход кхаьнгача хьалха пайлашна екъара Iабеоазабь по аьлча кIиъ чилийски кхьакъегамхоша хьаллонаш хилар. Чилийски кхьакъегамхоша кхьакъехар шоай политически дастагIар - кхбеннен шоашш хьалхь правительство юха ца болаш лорье-лаьрхIаш хилар. Цар цIаьхха а баьккъа чилийски болх классен революционни традицеша шоаш муттIаха хилар.

7 марта Санткго хиннача кагIдой митинге ше къамаьл деш, Чиле Компарте генерални секретаре Лупс Корвалана хьакхийкадьяьчь, хоржамаша хьаьккхар, боьллой класс — чилийски революционе тIоагIаце, хьалха правительство тергтера мог гIоргтола хилар. Цуьх баььан доацаш дан аьрдехьарча партеша эгтара бокхагIа толам духхьал боккхагIа болча шоай пролетарски центрашка баьккха хилар. Цар влиянин дикка лакхъенаш юрта районашка а, по тешал ду мехка боллой классен ахаьрой цIьогIа аIIато тIоагIъеш хилара. Чиле Центрен Къулбеьхьени массеех аграрни проницешка духхьалха хьакъехьар дегIаьстта-грессе кержаб депуташ-коммунисташ.

Чиле хиннача парламентски хоржамний итогаш шьара хьалъьяь кхы цхьаьна а доацаш-ларехь политически кхьосаве чилийски кхъбгагамхоша реакци эна а яь хотало яьккха хилар.

ФРАНЦИ: АЬРДЕХЬАРЧА ИЙЦИ ТОЛАМ

Франце итогаш яьй Къаман собране хиннача хоржамний хьалхара тура. Массазарчул духхарга хилар хоржамаргол голосаш ена дакъа доацаш - 24 миллион сов-гIа сат (81 процент). 10 миллион совгIа фашизацъашен франшузенкашш шоай голосаш IIеслар Коммунистически социалистически партеш а хIьаьта яиттина аьрдехьара радикалаш а юкъе болаш болча аьрдехьара яиий союза. Лаьцна духхарга хилар Компартена тIехьа дIаеина голосаш. Хьаьта доаддача партей коьнйна 5 миллион голосаш кIезаяра духхарга тура гулъяьзар.

Цу лаптеша хьакхъял франшузски хоржарной уйлаш яиккх «аьрдехьа лестах» хилар, цар тIехьа-ду. ФКП Политбюрос яьча заанаеле тIа белгал малаккхара, городен юхтен къьыегамхоша опозицеен демократически дегIаьстта-рен кержтера тиз хоарIаш йолча Компарте позицеш дIаэо тIоагIъ-ялара. Аьрдехьарча иийй блока тIехьа голосаш а еш, хьаркарча хоша пулиа тхьаьохар, къьыегамхоша аланеш лаккдера, ланогаш доьхьера, вахара тайп - тайпарча доакъошка демократически эргалоаш елга чакхдаккха хьалхара йола цу блока цхьана оттаьъ правительственни программа шоаш хьалаолаьп хилар. Цунца цхьана, шоай голосаш цу блока дIаеннача франшузаен франшуженкашеи хоадамболлаш тIехьаккха теттар хIанзарча йоккха врахьарча реалистически политикана новкъарле е гIерташ аьттехьарча низаша лелаьларш.

Нагахьа санна парламентерча моттигаш пропорционални-а-шаш йола система Франце кларе. тIаккха по дикка хувшардгар къаман представительства маIан. Цхьаьнакъа, мехка лелор хоржамний хьалхарча тура хержа хила йиъ яр дуккха а дуккаIа йола голосаш хьаьта наIалаш марз ца дуьга оттаьаь йола маьнотарни система я. Цунрьа хьалхарча тура верригаш а 55 депутат марз хержаваш, хIаьта шоллагIча тура тарра везаш кхы а 435 депутат ва, уж харжара хIанз кхоачам бо голосаш мел хинна а дуккаIа тIе.

Кхетадеш хала дац, цу тайпара хоржамний закон буржуазни партеша тIобIе йолаш хилар, иIена аьча цо парна хьалхашка шерра тороннан хьаьта къаман юбилеен шоай йарш хуьлгIа къ-лийтар дуьйа тайп - тайпара напрраши комбинацеи лелаяра. Цунга догдоахам и буржуазни партеш, доаддеаш санна, иштта позицеонни-ни-ш хьаьта. 11 марта чакхъьккха лаьрхIача хоржамний цоллагIча тура кийчуьуа дана. ФКП-ас, социалистически парте, аьрдехьарча радикалаш болаш шоллагIа тур хургIолча ерригача хоржамний округашка шоай оагIорахьара соглашени яьй шоаш оттаьа кандидатураш дьаларча тура голосаш дуккаIа гулъьяьна аьрдехьарча низий кандидата болча аьттонна юхьяьрара хьаьтоьа.

Хоржамний шоллагIча тура итогаш мишта хургьа ала хала да. Цхьабахьара, цу итогашка ца а дьежан хIанзан а гун ца, аьрдехьарча низий блокех хьаоттаь социальни демократически эргалонаш, яреи социальни прогрессеи программа кхъьсаечча Франце цIьа-кха а дуккаIа барадна хьаллонаш хилар.

ХАЛКЪА ЛИГА КОТАЛО

Баягладеш халкъе республике 7 марта хьаьха Асеан халкъе республика лахкерча законодательни органе — дьла хоржамашка дукха а дуккаIа болча каржархошта шоай голосаш. Къаман лигин а дIаеначй. Цу партера кхьыай 300 депутатски мандаташ тий 291.

МадагIа бахьан да республика премьер - министра Муджибур Рахмана кулгладеча Хажьъа дика сеплара йоккха котало яккхар? Парламенте кортамукъаденна тIехьарча халкъа болама керте эттача цу парте вашIтехьабаннад тIом «акхбаннаяуа тIехьагIъ а нах хотабе, къаман рекордеш, ца яре экономика политикестта-гIра дуьйа къовсам лоаттабара уж гIовттабе. Мехка доаддеш яьккхача банка йIаьъа воацаш юкъаIа парте чакхъьхIай 1971 шера декабре кортамукъаьле яьккхачул тIехьагIа мехка эгта нахкъала, чоаIдеше социально - экономически политически къьыегам дякка кIаьддаь йола дуккха мероприятеш.

Партена карагIдаьлла шеко йIаьаллаш доккха тIа доаддеча партей коьнйна 5 миллион голосаш кIезаяра дуккаIа тура гулъяьзар.

Цу лапшеша яьккъех франшузски хоржарной уйлаш яиккх «аьрдехьа лестах» хилар, цар тIехьа-ду. ФКП Политбюрос яьча заанаеле тIа белгал малаккхара, городен юхтен къьыегамхоша опозицеен демократически дегIаьстта-рен кержтера тиз хоарIаш йолча Компарте позицеш дIаэо тIоагIъялара. Аьрдехьарча низий блока тIехьа голосаш а еш, хьаркарча хоша пулиа тхьаьохар, къьыегамхоша аланеш лаккдера, ланогаш доьхьера, вахара тайп - тайпарча доакъошка демократически эргалоаш елга чакхдаккха хьалхара йола цу блока цхьана оттаьаь правительственни программа шоаш хьалаолаьп хилар. Цунца цхьана, шоай голосаш цу блока дIаеначй франшузаен франшуженкашеи хоадамболлаш тIехьаккха теттар хIанзарча йоккха врахьарча реалистически политикана новкъарле е гIерташ аьттехьарча низаша лелаьларш.

Нагахьа санна парламентерча моттигаш пропорционални-а-шаш йола система Франце кларе. тIаккха по дикка хувшардгар къаман представительства маIан. Цхьаьнакъа, мехка лелор хоржамний хьалхарча тура хержа хила йиъ яр дуккха а дуккаIа йола голосаш хьаьта наIалаш марз ца дуьга оттаьаь йола маьнотарни система я. Цунрьа хьалхарча тура верригаш а 55 депутат марз хержаваш, хIаьта шоллагIча тура тарра везаш кхы а 435 депутат ва, уж харжара хIанз кхоачам бо голосаш мел хинна а дуккаIа тIе.

Кхетадеш хала дац, цу тайпара хоржамний закон буржуазни партеша тIобIе йолаш хилар, иIена аьча цо парна хьалхашка шерра тороннан хьаьта къаман юбилеен шоай йарш хуьлгIа къ-лийтар дуьйа тайп - тайпара напрраши комбинацеи лелаяра. Цунга догдоахам и буржуазни партеш, доаддеаш санна, иштта позицеонни-ни-ш хьаьта. 11 марта чакхъьккха лаьрхIача хоржамний цоллагIча тура кийчуьуа дана. ФКП-ас, социалистически парте, аьрдехьарча радикалаш болаш шоллагIча тур хургIолча ерригача хоржамний округашка шоай оагIорахьара соглашени яьй шоаш оттаьа кандидатураш дьаларча тура голосаш дуккаIа гулъьяьна аьрдехьарча низий кандидата болча аьттонна юхьяьрара хьаьтоьа.

Хоржамний шоллагIча тура итогаш мишта хургьа ала хала да. Цхьабахьара, цу итогашка ца а дьежан хIанзан а гун ца, аьрдехьарча низий блокех хьаоттаь социальни демократически эргалонаш, яреи социальни прогрессеи программа кхъьсаечча Франце цIьа-кха а дуккаIа барадна хьаллонаш хилар.

ХАЛКЪА ЛИГА КОТАЛО

Баягладеш халкъе республике 7 марта хьаьха Асеан халкъе республика лахкерча законодательни органе — дьла хоржамашка дукха а дуккаIа болча каржархошта шоай голосаш. Къаман лигин а дIаеначй. Цу партера кхьыай 300 депутатски мандаташ тий 291.

МадагIа бахьан да республика премьер - министра Муджибур Рахмана кулгладеча Хажьъа дика сеплара йоккха котало яккхар? Парламенте кортамукъаденна тIехьарча халкъа болама керте эттача цу парте вашIтехьабаннад тIом «акхбаннаяуа тIехьагIъ а нах хотабе, къаман рекордеш, ца яре экономика политикестта-гIра дуьйа къовсам лоаттабара уж гIовттабе. Мехка доаддеш яьккхача банка йIаьъа воацаш юкъаIа парте чакхъьхIай 1971 шера декабре кортамукъаьле яьккхачул тIехьагIа мехка эгта нахкъала, чоаIдеше социально - экономически политически къьыегам дякка кIаьддаь йола дуккха мероприятеш.

Партена карагIдаьлла шеко йIаьаллаш доккха тIа доаддеча партей коьнйна 5 миллион голосаш кIезаяра дуккаIа тура гулъяьзар.

Цу лапшеша яьккъех франшузски хоржарной уйлаш яиккх «аьрдехьа лестах» хилар, цар тIехьа-ду. ФКП Политбюрос яьча заанаеле тIа белгал малаккхара, городен юхтен къьыегамхоша опозицеен демократически дегIаьстта-рен кержтера тиз хоарIаш йолча Компарте позицеш дIаэо тIоагIъялара. Аьрдехьарча низий блока тIехьа голосаш а еш, хьаркарча хоша пулиа тхьаьохар, къьыегамхоша аланеш лаккдера, ланогаш доьхьера, вахара тайп - тайпарча доакъошка демократически эргалоаш елга чакхдаккха хьалхара йола цу блока цхьана оттаьаь правительственни программа шоаш хьалаолаьп хилар. Цунца цхьана, шоай голосаш цу блока дIаеначй франшузаен франшуженкашеи хоадамболлаш тIе-

ЛАТИНСКИ АМЕРИКА: ЛОАРХIАМЕ ХУВЦАМАШ

Латинскн Америка меджашка дика йоьа цIи хезача мексиканскни художник Альберто Бельтрана гравюра. Цу тIа хьакъехьаб мексеи сага фигурклгг IIашкатонIаьнь боалла боккха бож - моарзагIа. Латиноамериканскни республикай кеп оттаюи фигуркша, хIаьта «Тема - политически экономическни аспекташ» цIа!отгабар» яхаш тIагIолла даь йоазуь а долаш болча бож - моарзагIа — Америка ВIашагIихийта Штаташ. «Дикача лоалахочун марIаIкхетар» — иштта кIома Iоттар еш цIи тIилай художнико шиъ гIоргзаделеч. А. Бельтрана гравюра чIоагIа тика лоархIаш я Латински Америке, хIана аьнча цу районерча мехкашшара США гIулакхий маIан ше мадарра хьаьхох цо.

Итташ шераш хьалхагIа деиз США-с политически экономически экспансеи лелаяьча керттера-ча объектех цаI, къьлбаседа-американскни капиталистата доккхий пайлаш телаш бола, белалл дарегIа балха низш дукбувла хьаст болаш хьаенаб Латински Америка. Кхьча мехкий нилестиней дерригача ачах доккхагIа дола дакъа (22 миллиард доллараь 18,5 миллиард гарга) США-на кхоач. Хьара тера пайлай дьисане Латински Америкера ши миллиард гарга долларан IIаувз США монополеша. Почхьакьлхен департаменте Пентагонен оагIонгхьара бега тIемаполитически низаца IIаххоачаш а еш лелаеш йола экономически экспансеи латино - американскеи республикай къамаи экономика бухъыккхаран паччахьалкхен суверенитет толлярзан тIаерзаьв я.

Къьлбаседехьара лоалахочучигахьара тIалатта ча ма могаргдоацаьча (азало латиноамериканскеи республикашка бахьана. къаман буржуазе ондо лакъа а юкъе долаш болча дуккхача пахха гоамал хьоаьлй. Из гоамал гуш е дуккха латиноамериканскеи мехкаш шоай доастам а доазаш Ваннигтонагахьара шоашта тIалатта-чача «долалх» муккъаьлова гIертара.

Кубе хиннача революце парх аьнна бохаьй «географически фатализмэ» теори—латиноамериканскеи мехкаш Вашингтона политикаи экономикаи тийца да яха уйлаш. Цу цхьан хенна Кубана карагIдьлынаеч хьаьккхар, континентера кхыча мехкий а шоашта боьшша экономически политически кортамукъале яккха йиъ хилар.

Тахан лоархIаме хувцамаш хуьлаш да Латински Америке. Уж гуш да торговле дакъе США-с леладеча дискриминационни Гуьлакхашта духьала цхьана еча деларшех, США юкъе а йоацаш регионални объединенеш ярах, шоаш лоалла оттадеш йола, масаза а яхар мо, американскеи «монополеташ» дарца инйслуш йола условеш дIайоахкор дIаделарах. Уж тIехьарча щеринаца Латински Америка дукхагIлоаттача мехкаша дипломатически гIулакхаш тессад СССР-цеи кхыча социалистически мехкашцеи. Тоьделнад Азеи Африкаи дегIаьхаача мехкашгара гIулакхаш, чоаIдеднад Малдбуеи Европа деГIаьлькхача капиталистически паччахьалкхенашцарен торгово - экономически буьзамаш.

Б. ГВОЗДАРЕВ,
юридически Iилмай доктор.
(АПН).

Организше дукхха а дуккаIа долча латиноамериканскеи мехкий делегаташа голосовани йир колониальни шоай муккъаьла доацаеи мехкашта кортамукъалоре яларах йола Декларацеи, кхыча паччахьалкхенай чурра гIулакхашта юкъе Iертлгга ца мегIтарах йола Декларацеи санна йолча ООН оаарIаЗмеча резолюцешта тIехьа. Эттара тIехьагIа хиннача сессе цар хьаллашвер лучеи халкъашта юкъера гIулъяьзаркхаппка низ юкъе ца банккнйгарах йола советски предложени.

Континентера арахьара политически гIулакхашта, дикача оагIорахьара заияни ю империализмана духьала Чиле дерригача лелаеча арахьара политика, Велеско Альвараде правительства Перу чакхбоахача суверенни конструктиваи арахьара политика наьъо, Панама правительства, мехка хьаштта хора а деш, таьаи Ванниногагара дIаеи 1903 шера США-с дIалаьна канала гончахьара зона суверенитет юха лулга.

Дуьхьа ха йоацаш Панама правительства дьяча дехаргIа ООН Кхеравмзлен Совето лаьцхIар шиъ вьеалнай сесси иу паччахьалкхен территоре тIа е. Цунда дувзаденна Панама кхыча мехкашшарча гIулакхий минтгера Хуан Антонио Тхьа хьаьхайкадир шиъ мехко Панамски каналз зоцера шиъ закони бокъонаш юхаоттаьаь, дерригача дунен мехкий хьашташ баььан долаш каналз ше доал дара панамски хьалхьа бокъо юха дуьйа дIалеш хилар. Духхьал уж лешаш хургда 16 марта Панаме хьаьсача а латиноамериканскеи дерригача дунен общественноста уйла шийна чоагIа тIаоазрийола а ООН Кхеравмзлен Совета сесце дунцарглараш.

Латиноамериканскеи мехкаш кьычарех тийша хIама доацаш бола арахьара политически янкъ чаххбаха, дерригача дунен мехкашца яьаи гIойлье йола гIулакхаш леладе гIертара духьалара гIулакхаш гуччахьа чакхдоаз США имперналистически гIозарача. IIом хIама хьалхача тарралла шийна йиъта йиш хулийтаргIолла керла формацеи мехдашш хоши еча сийна хоачаргIьмына лоаьп в Вашингтон. «Ноокьъосталь кIезиглар. США тIаъьжкама кIал латтача дунен хьалхьашта юкъера финансови организацеитта юхе кердалаьккха яз тIадерзадар, частни каитала экспорта гIодар, «керда партнерство» хьалха в тувсаш «компромиссаш е кIайча» хуьга дувнар — ну тайпара да республикански администраце хьакхайкадьаь «Прогресса духьа леладу гIулахь» аьнна цIи тIалам долга Латински Америкацарча «керлача гIулакхий» керттера локстамаш.

Цкъабахьара, Вашингтоно чакхдоахача тактически гIулакхашта могаргдаш латиноамериканскеи халкъаштен США монополеташ юкъера машар хургбоаца вIашадухьаленаш дIаэха.

Латински Америка мехкий патриотически низаша къьсам лоатабу дунен хьалхашта юкъерча арене саина, иштта межамерикански гIулакхашка а цу мехкий позици белгалйоаккха хоадамболлаш йола фактор а яь къаман хьашташ дIаэттар духьа.

Б. ГВОЗДАРЕВ,
юридически Iилмай доктор.
(АПН).

ТЕЛЕВИДЕНИ

12 март

I ПРОГРАММА

16.00 — Передачай программа. 16.05 — СССР экономически географи. «Молдавски СССР» (лезарза передача). 16.45 — Дети — бус а, шера а даьстто гобаьр (Iалам доацаца йоаь дешарза передача). 17.15 — Босбола телевидеиа. Дунен чемпионаташ. Финал. 18.00 — Хьаьвсаь хьача хIаллярий ансамбла концерт. 17.40 — Телевидеиа Волгоградски студе передача. 19.50 — Босболе телевидеиа. Дунен чемпионаташ. Финал. 21.00 — «КIодуе» хьача хIаллярий ансамбла концерт. 17.40 — Телевидеиа Волгоградски студе передача. 19.50 — Босболе телевидеиа. Дунен чемпионаташ. Финал. 21.00 — «КIодуе» хьача хIаллярий ансамбла концерт. 17.40 — Телевидеиа Волгоградски студе передача. Ленина цIергIа Центральни стадионе спорта Дворецеи передача. 21.00 — «Ха». Информацеонни программа. 21.30 — Эфире — «Кьо-лаь». «Кегийлара» 22.00 — Кхоачаш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Социалистически дехкарша кхоачашдеш латта». Автоспеспобуювара-ша заводе (гIазгIай меттаца). 18.10 — Фильм. 18.25 — Хьаьбаь дезалу комплекс хьайбир. 18.30 — Документальни фильм. 18.40 — Шекински метод пIаьъу (йохий меттаца). 18.50 — Кинопочтунал. 19.00 — «Нохчи - ПIалгIайчу гIолла». Информацеонни программа (ерсий, гIазгIай меттаца). 19.25 — Телевизионни фильм. 19.35 — Балкхаьй поэта Мокитова Сафиза стихаш. 19.55 — Шовиа. Беран. Сафеза стихаш. — Дунен хьалхьашта юкъера обозреви (йохий меттаца). 20.20 — Кинокурьера. 20.30 — «Хьона оазаш» яхача республикански конкурсе котбаьлларий концерт.

14 март

I ПРОГРАММА

16.00 — Передачай программа. 16.05 — Обавзарний хьаьхар шера хьаначи хула хIама (зоологен болх дешаеш ца-лаьа). 16.30 — «Ерсий моттг». 17.15 — Дешархошта. Самукъане старташ. 18.00 — Телевидеиа Волгоградски студе передача. 18.10 — Тахан — Iама. «Сат-Лаьтта, Вселенная», Передача йIаьъу СССР-е летчика - космонавта, Советски Союза Героица Севостьянова. 18.40 — Телевидеиа Волгоградски студе передача. 19.00 — Сату хIама. 19.30 — Ленински премеа дауреат Михаилов эьа бо шу дикача цIеста литературни сайре. 21.00 — «Ха». Информацеонни программа. 21.30 — Эфире — «Кьолаь». «Кегийлара» 22.00 — Кхоачаш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Старт» яхь телевизионни спортивни журнал. 18.40 — Документальни фильм. 18.50 — «Нохч-ПIалгIайчу гIолла». Информацеонни программа (ерсий, йохий меттаца). 19.15 — ХIамаш, реклама. — 19.20 — Кинокурьера. 19.30 — Шовиа. кхалкх (ПIалгIай меттаца). 20.00 — Концерт. Беран. 20.30 — «Нийсарца» яха кагнрхоста йола передача (йохий меттаца).

РАДИО

13 марта

6.30 — «Юртара Iуйре» (ерсий меттаца). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.20 — «Грозненски рабочий», «Комсомольская правда» газеташ обзор. 7.28 — «Сервало» тарра обзор. 8.25 — «Нохч-ПIалгIай халкъа «пIерал» (гIазгIай меттаца). 8.40 — «Бурбушлуьй национальни реакцеонни чулоаьам» яха беседа (ерсий меттаца). 10.15 — «Индустре бохаза гIа» (йохий меттаца). 10.30 — «ДотлагIалла да кай нин, яха корреспонденте (ерсий меттаца). 10.45 — Аширан (йохий меттаца). 11.00 — «Пух тIаттарашта жоп ду оахь» (ерсий меттаца). 11.10 — Керла Хоамаш (ерсий, йохий, гIазгIай меттаца).

14 марта

7.30 — «Грозненски рабочий» газета обзор. 7.28 — «Iеспан нажь газета обзор. 8.15 — Хоамаш. 8.25 — Хьалхатгара лаьттаделадорагта дола концерт (йохий меттаца). 10.00 — «Нохч - ПIалгIайн халкъа пIерал» (гIазгIай меттаца). 10.15 — «Юртара Iуйре» (йохий меттаца). 10.30 — «Бохочун лакар» яха политологета (ерсий меттаца). 10.50 — Партийни документаш хуьлар дохьаларча политически комнаи а» яха беседа (ерсий меттаца). 11.00 — Керла хоамаш (ерсий, йохий, гIазгIай меттаца). 19.30 — «Кагнрхой яхаьр» (йохий меттаца). 19.50 — «Лаьмнашкара лаьа доаза» яха музыкальна передача (йохий меттаца).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоьлаеи Грознен хувцалуь морхаш а йоаш, ди дезаьжийна кхачалеьа 500—1000 метр гIаьара хIама бIаргагуь доахк а доаллаш, хьала-малхбоалеьара секунде 0—4 метр мух а хьекхан ха хилен фегара тIеттерзатура республике гIоьлаь 4—8. Гроозе 6—8 градус йIоьхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен ломмеи хувцалуш мор-хаш а йоаш, цхьаьнайоьла мотгIагIаьа доах а доаллаш, хьала лоотам боаш бе-бена оагIорахьара секунде 2—4 метр йолаш мух а хьекхан ха хила а фегара температуре сийсанна 3 градус цIеналтара 2 градус йIоьхалара кхоачанн денонка 7—12 градус йIоьхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный-51, Ленина улица 11 (3-гIа этаж) Телефо наш: редактора — 3-44-06; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни пахарен культуран отделий—3-61-46; промышленности отдела — 3-42-30; юрта боахача отдела—3-42-28; письмой отделен бухгалтереи — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-06; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет арадувш шинер, ерш, шоаттон дешина.

Сф05070. «Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84. Типография изва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № 2643.